

УВС АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, Төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Аудитын код: УВА-2023/12/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Улаангом хот
2023 он

Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газар,

Дарга, тэргүүлэх аудитор: М.Батсуурь

Утас: 70453317, Цахим хаяг:
BatsuuriM@audit.gov.mn

Аудитын менежер: М.Бат-Амгалан

Утас: 70453799, Цахим хаяг: Bat-Amgalanm@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: Б.Авирмэд

Утас: 70453799, Цахим хаяг: AvirmedB@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт.....	3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, Төсвийн гүйцэтгэл	5
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....	14
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	14
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин.....	14
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	15
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт.....	15
3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэтүүд.....	15
4. Аудитын тайлан.....	20
4.1 Ерөнхий зүйл.....	20
4.2 Материаллаг байдал.....	20
4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт.....	20
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	20
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	21
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	21
5. Аудитын илрүүлэлт	22

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт

**УВС АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

213400, Увс аймаг, Улаангом сум,
Ө.Бадрахын гудамж
Утас: 70-45-33-17, Факс: (976)70-45-33-17,
E-mail: uvs@audit.gov.mn

НАРАНБУЛАГ СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГА С.ДЭЛГЭРНОМИН
ТАНАА

2023.03.24 № ДВА-2023/12/НА-СТА-ТТЗ

танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Наранбулаг сумын Засаг даргын тамгын газар нь Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2.9 сая төгрөгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авсан нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 дэх заалтад "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1 дэх хэсэгт "Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд дараах зүйлсийг хориглоно", 15.1.5 дахь зүйлд "Төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авах" гэж заасныг, Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь Төсвийн эдийн засгийн ангилал зөрчиж 7.7 сая төгрөгийн 3 гүйлгээг хийсэн, нягтлан бодогчийн ажил хавсран гүйцэтгэсний улирлын ажлын үр дүнгийн урамшуулал 1.3 сая төгрөг олгосон нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь заалтад "Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар", Засгийн газрын 2019 оны 5 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн албан хаагчид мөнгөн

6200700697

урамшуулал олгох журам"-ын 1.2.2 дахь заалтад "Төсвийн шууд захирагч нь байгууллагын төрийн албан хаагчийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ, улирлын ажлын үр дүнг үндэслэн холбогдох гүйцэтгэлийн үнэлгээний журамд тодорхойлсон мөнгөн урамшуулал авах нөхцөлийг хангасан төрийн албан хаагчид мөнгөн урамшуулал олгоно" гэж заасныг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй, нийцсэн бөгөөд зохистой батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант хугацаанд аймгийн Засаг даргын 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдрийн А/697 дугаар захирамжийн дагуу сумын орон нутгийн орлогоос 25.0 сая төгрөгийг аймгийн орон нутгийн орлогод татаж авсан байна.

Аудитын гол асуудал

АДБОУС 2701.8-д тодорхойлсон тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад үлэмж нөлөө үзүүлэх ажил гүйлгээ байхгүй болно.

Бусад асуудлын хэсэг

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга толилуулгад тусгаагүй, аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалтын улмаас аудитын хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй асуудал гараагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

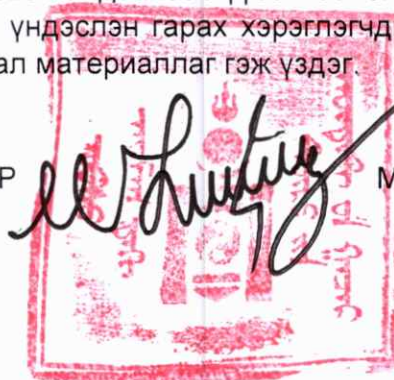
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

М.БАТСУУРЬ

2.АУДИТ ХИЙСЭН НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлан

1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,249,793,331.71	982,941,369.49
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	457,501,712.19	331,377,458.49
31200	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	457,501,712.19	331,377,458.49
31210	Төгрөг	457,501,712.19	331,377,458.49
31211	Төрийн сангийн харилцах	449,206,767.94	331,377,458.49
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	8,294,944.25	0.00
33	АВЛАГА	302,825,323.00	275,023,428.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	119,449.00	0.00
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	15,641,300.00	0.00
33500	Бусад авлага	19,325,704.00	270,000.00
33510	Байгууллагаас авах авлага	14,965,168.00	0.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	4,360,536.00	270,000.00
33600	Зээлийн авлага	267,738,870.00	274,753,428.00
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	267,738,870.00	274,753,428.00
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	267,738,870.00	274,753,428.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	489,466,296.52	376,540,483.00
35100	Түүхий эд материал	1,411,520.00	0.00
35130	Эм боох материал	1,411,520.00	0.00
35400	Хангамжийн материал	478,254,776.52	363,543,150.00
35410	Бичиг хэргийн материал	13,484,425.00	996,094.00
35420	Аж ахуйн материал	235,101,647.10	163,632,556.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	2,963,338.00	0.00
35450	Барилгын засварын материал	4,043,102.80	261,000.00
35460	Хүнсний материал	12,601,860.20	0.00
35470	Бусад хангамжийн материал	210,060,403.42	198,653,500.00
35600	Мал амьтад	9,800,000.00	12,997,333.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,684,810,376.04	1,276,595,758.92
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,684,810,376.04	1,276,595,758.92
39200	Биет хөрөнгө	3,530,214,242.62	1,194,433,558.92
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3,223,050,694.00	1,126,026,522.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-512,279,942.91	-340,896,572.56
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	332,152,000.00	205,772,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-132,769,191.25	-91,120,786.63
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	765,804,495.27	249,523,028.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-459,272,801.67	-139,670,426.18
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	208,281,066.55	38,282,775.85
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-152,048,994.09	-33,295,490.40
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	235,306,235.00	235,298,113.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-108,617,602.11	-126,947,870.16
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	71,462,266.00	71,462,266.00
39217	Ном	59,146,017.83	0.00
39300	Биет бус хөрөнгө	154,596,133.42	82,162,200.00
39301	Программ хангамж	5,780,000.00	2,140,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,291,666.58	-2,140,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	153,107,800.00	82,162,200.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	4,934,603,707.75	2,259,537,128.41
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	13,390,386.07	71,834,120.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	13,390,386.07	71,834,120.00
41300	Өглөг	13,390,386.07	71,834,120.00
41360	Бусад өглөг	13,390,386.07	71,834,120.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	3,757,756.07	71,834,120.00

41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	9,632,630.00	0.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	4,921,213,321.68	2,187,703,008.41
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	4,921,213,321.68	2,187,703,008.41
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	2,827,475,632.58	870,907,222.00
511002	Орон нутгийн Төсвийн оруулсан хөрөнгө	2,827,475,632.58	870,907,222.00
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,233,857,466.45	994,636,426.87
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	824,609,374.42	3,685,825,793.89
51220	Тайлант үеийн үр дүн	409,248,092.03	-2,691,189,367.02
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	859,880,222.65	322,159,359.54
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	4,934,603,707.75	2,259,537,128.41

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,402,281,073.54	1,630,140,131.94
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	152,344,151.52	275,674,001.05
110	Орлогын албан татвар	86,997,857.52	183,269,461.04
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	86,997,857.52	183,269,461.04
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	0.00	114,376,337.66
110002	Үйл ажиллагааны орлого	31,186,775.00	23,416,525.50
110003	Хөрөнгийн орлого	38,651,851.52	34,444,434.88
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	10,660,000.00	1,731,400.00
110008	Шууд бус орлого	6,499,231.00	9,300,763.00
113	Хөрөнгийн албан татвар	48,811,700.00	58,969,449.01
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0.00	1,760,149.01
113002	Бууны албан татвар	2,166,000.00	1,590,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	46,645,700.00	55,619,300.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	16,534,594.00	33,435,091.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	5,745,200.00	6,751,545.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,881,200.00	626,545.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	1,367,000.00	4,758,000.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	2,497,000.00	1,367,000.00
1181	Газрын төлбөр	5,355,780.00	14,977,984.00
118101	Газрын төлбөр	5,355,780.00	14,977,984.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	5,433,614.00	11,705,562.00
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	4,330,000.00	10,384,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,103,614.00	1,321,562.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	512,270,549.34	367,982,160.89
120	Нийтлэг татварын бус орлого	512,270,549.34	367,982,160.89
120002	Хүүгийн орлого	0.00	997,684.89
120003	Торгуулийн орлого	19,955,465.00	1,220,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	490,965,527.34	365,764,476.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	31,689,707.00	547,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0.00	13,792,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	459,275,820.34	351,425,476.00
120009	Бусад орлого	1,349,557.00	0.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,737,666,372.68	986,483,970.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,979,523,423.00	252,049,100.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,725,416,100.00	0.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	254,107,323.00	252,049,100.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	116,131,418.00	84,825,170.00

131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	7,601,570.00	68,755,170.00
131104	Дээд шатны Төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны Төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,565,000.00	10,515,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	106,964,848.00	5,555,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,577,741,400.00	649,609,700.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	828,187,700.00	51,500,000.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	749,553,700.00	598,109,700.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	31,631,991.68	0.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	31,631,991.68	0.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	32,638,140.00	0.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	32,638,140.00	0.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	3,742,131,374.27	1,140,927,061.69
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,742,131,374.27	1,140,927,061.69
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,779,529,629.40	970,724,991.69
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,737,072,819.61	373,583,494.52
210101	Үндсэн цалин	1,384,365,543.80	272,450,655.99
210102	Нэмэгдэл	205,085,347.37	49,636,335.58
210104	Урамшуулал	81,440,728.44	18,651,592.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	66,181,200.00	32,844,910.95
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	224,129,730.49	48,314,049.80
210201	Тэтгэврийн даатгал	156,099,564.32	33,394,533.18
210202	Тэтгэмжийн даатгал	17,139,060.22	3,844,930.08
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,759,071.87	2,874,816.45
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,282,524.64	780,323.70
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	33,849,509.44	7,419,446.39
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	236,055,323.35	266,741,478.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,126,931.35	17,001,262.00
210302	Түлш, халаалт	221,565,392.00	248,241,800.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,363,000.00	1,498,416.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	82,373,951.15	39,579,613.00
210401	Бичиг хэрэг	6,465,345.36	2,766,050.00
210402	Тээвэр, шатахуун	43,769,500.00	28,486,235.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,899,850.00	2,265,800.00
210404	Ном, хэвлэл	160,000.00	0.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	10,365,750.00	1,500,070.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,702,500.00	492,200.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	12,011,005.79	4,069,258.00
2105	Нормативт зардал	121,099,994.62	0.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	57,896,743.39	0.00
210502	Хоол, хүнс	58,818,251.23	0.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,385,000.00	0.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	28,570,649.00	31,233,921.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	12,000,000.00	300,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	1,487,099.00	0.00
210604	Урсгал засвар	15,083,550.00	30,933,921.00
2107	Томилолт, зочны зардал	6,326,700.00	3,882,600.00
210702	Дотоод албан томилолт	6,326,700.00	3,882,600.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,434,116.00	2,548,875.00

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,392,064.00	725,600.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,555,200.00	250,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	279,975.00	150,975.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	249,481.00	108,900.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	88,000.00	55,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,650,400.00	218,400.00
210807	Газрын төлбөр	218,996.00	1,040,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	335,466,345.18	204,840,960.37
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	52,913,339.00	65,481,020.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	14,796,420.00	2,246,700.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	267,756,586.18	137,113,240.37
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	962,601,744.87	170,202,070.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	87,224,350.00	47,568,100.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	34,000,000.00	0.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	35,778,900.00	12,553,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	13,526,300.00	21,037,100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,919,150.00	13,978,000.00
2134	Орон нутгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	859,819,691.68	122,633,970.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	828,187,700.00	51,500,000.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	29,515,740.68	-150.00
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,116,251.00	71,134,120.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	15,557,703.19	0.00
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,557,703.19	0.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	660,149,699.27	489,213,070.25
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	250,901,607.24	3,180,402,437.27
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	11,410,020.24	0.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	239,491,587.00	2,908,824,008.75
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	0.00	271,578,428.52
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	409,248,092.03	-2,691,189,367.02

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний нэгтгэсэн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,057,198,299.20	1,429,834,217.94
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	152,344,151.52	275,674,001.05
110	Орлогын албан татвар	86,997,857.52	183,269,461.04
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	86,997,857.52	183,269,461.04
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	0.00	114,376,337.66
110002	Үйл ажиллагааны орлого	31,186,775.00	23,416,525.50
110003	Хөрөнгийн орлого	38,651,851.52	34,444,434.88
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	10,660,000.00	1,731,400.00
110008	Шууд бус орлого	6,499,231.00	9,300,763.00
113	Хөрөнгийн албан татвар	48,811,700.00	58,969,449.01
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0.00	1,760,149.01
113002	Бууны албан татвар	2,166,000.00	1,590,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	46,645,700.00	55,619,300.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	16,534,594.00	33,435,091.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	5,745,200.00	6,751,545.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,881,200.00	626,545.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	1,367,000.00	4,758,000.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	2,497,000.00	1,367,000.00

1181	Газрын төлбөр	5,355,780.00	14,977,984.00
118101	Газрын төлбөр	5,355,780.00	14,977,984.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	5,433,614.00	11,705,562.00
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	4,330,000.00	10,384,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,103,614.00	1,321,562.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	171,549,439.00	96,542,126.89
120	Нийтлэг татварын бус орлого	171,549,439.00	96,542,126.89
120002	Хүүгийн орлого	0.00	997,684.89
120003	Торгуулийн орлого	19,955,465.00	1,220,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	150,244,417.00	94,324,442.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	150,244,417.00	80,532,442.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0.00	13,792,000.00
120009	Бусад орлого	1,349,557.00	0.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,733,304,708.68	1,057,618,090.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,979,523,423.00	252,049,100.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,725,416,100.00	0.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	254,107,323.00	252,049,100.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	127,411,054.00	84,825,170.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	7,601,570.00	68,755,170.00
131104	Дээд шатны Төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны Төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,565,000.00	10,515,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	118,244,484.00	5,555,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,577,741,400.00	649,609,700.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	828,187,700.00	51,500,000.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	749,553,700.00	598,109,700.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	31,631,991.68	71,134,120.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	31,631,991.68	71,134,120.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	16,996,840.00	0.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	16,996,840.00	0.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,549,897,411.68	1,013,322,771.64
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,549,897,411.68	1,013,322,771.64
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,587,039,666.81	832,643,912.32
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,722,338,448.41	382,423,484.00
210101	Үндсэн цалин	1,324,584,487.80	280,115,720.83
210102	Нэмэгдэл	205,085,347.37	49,636,332.90
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,921,999.80	0.00
210104	Урамшуулал	112,471,928.44	18,651,430.27
210105	Гэрээт ажлын хөлс	75,274,685.00	34,020,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	230,449,011.05	47,680,550.32
210201	Тэтгэврийн даатгал	162,580,229.77	32,511,796.57
210202	Тэтгэмжийн даатгал	17,057,084.42	3,762,790.41
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,728,292.94	2,947,806.78
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,281,320.18	805,899.33
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	33,802,083.74	7,652,257.23
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	291,117,788.35	266,581,528.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	12,895,931.35	17,000,612.00
210302	Түлш, халаалт	276,986,857.00	248,242,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,235,000.00	1,338,416.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	85,652,083.00	34,255,800.00
210401	Бичиг хэрэг	8,006,683.00	2,223,000.00

210402	Тээвэр, шатахуун	42,251,050.00	27,912,700.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,865,350.00	2,265,800.00
210404	Ном, хэвлэл	226,600.00	0.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	10,262,000.00	1,500,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	21,040,400.00	354,300.00
2105	Нормативт зардал	129,426,283.00	0.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	53,350,823.00	0.00
210502	Хоол, хүнс	68,379,260.00	0.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	7,696,200.00	0.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	13,904,500.00	28,875,250.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,493,700.00	620,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	783,300.00	0.00
210604	Урсгал засвар	11,627,500.00	28,255,250.00
2107	Томилолт, зочны зардал	6,326,700.00	3,882,600.00
210702	Дотоод албан томилолт	6,326,700.00	3,882,600.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,660,116.00	2,548,875.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,492,064.00	725,600.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,555,200.00	250,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	279,975.00	150,975.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	200,571.00	108,900.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	136,910.00	55,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,776,400.00	218,400.00
210807	Газрын төлбөр	218,996.00	1,040,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	99,164,737.00	66,395,825.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	84,301,987.00	64,149,125.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	14,862,750.00	2,246,700.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	962,857,744.87	180,678,859.32
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	87,480,350.00	47,568,100.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	34,000,000.00	0.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	35,778,900.00	12,553,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	13,526,300.00	21,037,100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,175,150.00	13,978,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	0.00	8,294,944.25
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0.00	8,294,944.25
2134	Орон нутгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	859,819,691.68	122,634,120.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	828,187,700.00	51,500,000.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	29,515,740.68	0.00
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,116,251.00	71,134,120.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	15,557,703.19	2,181,695.07
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,557,703.19	0.00
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	0.00	2,181,695.07
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	507,300,887.52	416,511,446.30
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	241,496,487.00	455,635,700.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	241,496,487.00	455,635,700.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	241,496,487.00	455,635,700.00
223001	Бусад хөрөнгө	219,061,587.00	410,446,200.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	22,434,900.00	45,189,500.00

VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-241,496,487.00	-455,635,700.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	0.00	-87,000,000.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	0.00	87,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	0.00	87,000,000.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	265,804,400.52	-126,124,253.70
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	191,697,311.67	457,501,712.19
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	457,501,712.19	331,377,458.49

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн нэгтгэсэн тайлан

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2021 оны 01-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл	2,817,435,632.58	859,889,062.65	824,600,534.42	4,501,925,229.65
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	8,840.00	8,840.00
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,817,435,632.58	859,889,062.65	824,609,374.42	4,501,934,069.65
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	-8,840.00	0.00	-8,840.00
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	10,040,000.00	0.00	0.00	10,040,000.00
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00
Өмчид гарсан өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00
Зарласан ногдол ашиг	0.00	0.00	0.00	0.00
Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	409,248,092.03	409,248,092.03
2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,827,475,632.58	859,880,222.65	1,233,857,466.45	4,921,213,321.68
2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,827,475,632.58	859,880,222.65	1,233,857,466.45	4,921,213,321.68
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	1,956,568,410.58	-537,720,863.11	-40,168,257.60	2,534,457,531.29
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	870,907,222.00	322,159,359.54	1,193,689,208.85	2,386,755,790.39
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00
Өмчид гарсан өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00
Зарласан ногдол ашиг	0.00	0.00	0.00	0.00
Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	2,691,189,367.02	2,691,189,367.02
2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	870,907,222.00	322,159,359.54	994,636,426.87	2,187,703,008.41

2.5 Аудит хийсэн Төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,608,830,300.00	1,409,156,662.32
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	974,087,200.00	887,360,462.32
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	926,497,500.00	839,792,362.32
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	382,517,500.00	382,423,484.00
210101	Үндсэн цалин	336,355,100.00	280,115,720.83
210102	Нэмэгдэл	0.00	49,636,332.90
210104	Урамшуулал	10,042,400.00	18,651,430.27
210105	Гэрээт ажлын хөлс	36,120,000.00	34,020,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	47,681,300.00	47,680,550.32
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,512,100.00	32,511,796.57
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,762,800.00	3,762,790.41
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,947,800.00	2,947,806.78
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	771,200.00	805,899.33
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,687,400.00	7,652,257.23
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	352,190,100.00	266,581,528.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	19,255,000.00	17,000,612.00
210302	Түлш, халаалт	328,933,100.00	248,242,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	4,002,000.00	1,338,416.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	33,210,100.00	33,040,800.00
210401	Бичиг хэрэг	2,186,500.00	2,223,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	26,839,100.00	26,697,700.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,440,000.00	2,265,800.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,500,000.00	1,500,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	244,500.00	354,300.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	48,772,200.00	48,754,950.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	20,500,000.00	20,499,700.00
210604	Урсгал засвар	28,272,200.00	28,255,250.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,885,100.00	3,882,600.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,885,100.00	3,882,600.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,734,900.00	2,548,875.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	725,600.00	725,600.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	250,000.00	250,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	160,000.00	150,975.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	108,900.00	108,900.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	100,000.00	55,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	350,400.00	218,400.00
210807	Газрын төлбөр	1,040,000.00	1,040,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	55,506,300.00	54,879,575.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	53,256,800.00	52,632,875.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	2,249,500.00	2,246,700.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	47,589,700.00	47,568,100.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	47,589,700.00	47,568,100.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,553,000.00	12,553,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	21,037,100.00	21,037,100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	13,999,600.00	13,978,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	514,743,100.00	434,796,200.00
222001	Тоног төхөөрөмж	24,500,000.00	24,350,000.00

223001	Бусад хөрөнгө	490,243,100.00	410,446,200.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	120,000,000.00	87,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	120,000,000.00	87,000,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,608,830,300.00	1,370,188,604.32
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	272,049,100.00	252,049,100.00
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	272,049,100.00	252,049,100.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,059,373,900.00	1,023,815,062.32
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,059,373,900.00	1,023,815,062.32
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	277,407,300.00	94,324,442.00
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	35,059,000.00	80,532,442.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	21,000,000.00	13,792,000.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	221,348,300.00	0.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	241,398,139.41
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	200,248,386.34
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	108.00	62.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2.00	2.00
610001	Төсвийн байгууллага	2.00	2.00
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	53.00	30.00
620001	Удирдах ажилтан	8.00	8.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	10.00	10.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	2.00	2.00
620004	Гэрээт ажилтан	33.00	10.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	53.00	30.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10.00	10.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	26.00	7.00
650010	Гэрээт ажилтан	10.00	6.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	7.00	7.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт Төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	93,120,114.25
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	93,120,114.25
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	13,691,050.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,215,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,215,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,476,050.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,476,050.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	79,429,064.25
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	79,429,064.25
213305	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,294,944.25
213405	Орон нутгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	71,134,120.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	84,825,170.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	84,825,170.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	68,755,170.00
131104	Дээд шатны Төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны Төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,515,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	5,555,000.00
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	-8,294,944.25
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	8,294,944.25

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь иргэдэд төрийн үйлчилгээг шуурхай, чанартай, хүртээмжтэй хүргэх гэсэн зорилгын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилтоо тодорхойлон ажиллажээ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлтүүд орсон байна. Үүнд:

- ✓ Хөдөлмөрийн тухай хууль - Шинэчлэн найруулгыг 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөрдөж эхэлсэн.
- ✓ Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль 2022 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр батлагдсан.
- ✓ Төрийн албаны тухай хуульд 2022 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдөр, 7 дугаар сарын 05-ны өдөр, 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр нэмэлт өөрчлөлтүүд оруулсан байна.
- ✓ Төсвийн тухай хуульд 2022 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдөр, 7 дугаар сарын 01-ний өдөр, 8 дугаар сарын 29-ний өдөр, 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр тус тус нэмэлт өөрчлөлт оруулсан байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас эрсдэлд суурилсан дотоод аудит хийгээгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан журмын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 331.4 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 126.1 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	/сая төгрөг/ Дүнд эзлэх хувь
Төрийн сангийн харилцах	457.5	331.4	-126.1	27.6
Дүн	457.4	331.4	-126.1	27.6

Эх сурвалж: Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 331.4 сая төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд байршиж байна.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 302.8 сая, эцсийн үлдэгдэл 275.0 сая төгрөг болж, 27.8 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №2 Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	15.6	0.0	-15.6
Ажиллагсадтай холбоотой авлага	0.1	0.0	-0.1
Байгууллагаас авах авлага	15.0	0.0	-15.0
Хувь хүмүүсээс авах авлага	4.4	0.3	-4.1
Зээлийн авлага	267.7	274.7	7.0
Дүн	302.8	275.0	-27.8

Эх сурвалж: Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлага дансны үлдэгдэл 275.0 сая төгрөг болж 27.8 сая төгрөгөөр буурсан нь Эрүүл мэндийн төв, Хүүхдийн цэцэрлэгийн авлага буурснаас шалтгаалжээ.

3.5.3 Бараа материал

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 489.5 сая, эцсийн үлдэгдэл 376.5 сая төгрөг болж, 112.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №3 Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Эм боох материал	1.4	0.0	-1.4
Бичиг хэргийн материал	13.5	1.0	-12.5
Аж ахуйн материал	235.1	163.6	-71.5

Түлш шатах тослох материал	3.0	0.0	-3.0
Барилгын засварын материал	4.0	0.2	-3.7
Хүнсний материал	12.6	0.0	-12.6
Бусад хангамжийн материал	210.1	198.7	-11.4
Мал амьтад	9.8	13.0	3.2
Дүн	489.5	376.5	-112.9

Эх сурвалж: Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 376.5 сая төгрөг болж 112.9 сая төгрөгөөр буурсан нь тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагын бараа материалыг улсын төсвийн дансанд шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 3,684.8 сая, эцсийн үлдэгдэл 1,276.6 сая төгрөг болж, 2,408.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №4 Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барилга, байгууламж, орон сууц	3,223.1	1,126.0	-2,097.0
Хуримтлагдсан элэгдэл	-512.3	-340.9	171.4
Авто тээврийн хэрэгсэл	332.2	205.8	-126.4
Хуримтлагдсан элэгдэл	-132.8	-91.1	41.6
Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	765.8	249.5	-516.3
Хуримтлагдсан элэгдэл	-459.3	-139.7	319.6
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	208.3	38.2	-170.1
Хуримтлагдсан элэгдэл	-152.1	-33.3	118.8
Дуусаагүй барилга байгууламж	71.5	71.5	0.0
Бусад үндсэн хөрөнгө	235.3	235.3	0.0
Хуримтлагдсан элэгдэл	-108.6	-126.9	-18.3
Ном	59.1	0.0	-59.1
Программ хангамж	5.8	2.1	-3.7
Хуримтлагдсан элэгдэл	-4.3	-2.1	2.2
Бусад биет бус хөрөнгө	153.1	82.2	-70.9
Дүн	3,684.8	1,276.6	-2,408.2

Эх сурвалж: Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 1,276.6 сая төгрөг болж 2,408.2 сая төгрөгөөр буурсан нь тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагын үндсэн хөрөнгийг улсын төсвийн дансанд шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

3.5.5 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 13.4 сая, эцсийн үлдэгдэл 71.8 сая төгрөг болж, 58.4 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №5 Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дүнд эзлэх хувь
Байгууллагад төлөх өглөг	3.8	71.8	68.0	1,811.6
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	9.6	0.0	-9.6	100.0
Нийт дүн	13.4	71.8	58.4	436.5

Эх сурвалж: Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өр төлбөр дансны үлдэгдэл 71.8 сая төгрөг болж 58.4 төгрөгөөр өссөн нь байгууллагад төлөх өглөг өссөнөөс шалтгаалжээ. Энэ нь Засаг даргын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрсөн сумын ойн хандивын үлдэгдлийг орон нутгийн орлогын дансанд төвлөрүүлж өглөг тусгаснаас шалтгаалжээ. Өглөг дансанд байгууллагад төлөх 71.8 сая төгрөгийн өглөг байна.

3.5.6 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 4,921.2 сая, эцсийн үлдэгдэл 2,187.7 сая төгрөг болж, 2,733.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт № 6. Засгийн газрын хувь оролцоо

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт/+, бууралт /-/	Дүнд эзлэх хувь
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,827.4	870.9	-1,956.5	69.2
Хуримтлагдсан үр дүн	1,233.9	994.6	-239.3	19.4
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	859.9	322.2	-537.7	62.5
Дүн	4,921.2	2,187.7	-2,733.5	55.5

Эх сурвалж: Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 2,187.7 сая төгрөг болж 2,733.5 сая төгрөгөөр буурсан нь хуримтлагдсан үр дүнгээс шалтгаалжээ.

Хуримтлагдсан үр дүн 994.6 сая төгрөг болж 239.3 сая төгрөгөөр буурсан нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.5.7 Орлогын данс

Тайлант онд Наранбулаг суманд татварын орлого 275.7 сая, татварын бус орлого 96.5 сая, тусламж санхүүжилтийн орлого 1,057.6 сая, нийт 1,429.8 сая төгрөгийн үйл ажиллагааны орлого орсон байна.

3.5.8 Зардлын данс

Зардлын данстай холбоотой Төсвийн шууд захирагчид 313.6 сая төгрөгийн 4 зөрчил илэрлээ.

Аудитын илрүүлэлт:

Наранбулаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал:

1. Наранбулаг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь Төсвийн эдийн засгийн ангилал зөрчиж 7.7 сая төгрөгийн 3 гүйлгээг хийсэнд Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь заалтад "Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-ыг тус тус мөрдөж ажиллах ажиллах зөвлөмж өгсөн.
2. Сумын ИТХ-ын нарийн бичгийн даргын 2022 оны А/17 дугаар тушаалаар нягтлан бодогчийн ажил хавсран гүйцэтгэдэг О.Ганчимэгт улирлын ажлын үр дүнгийн урамшуулал 1.3 сая төгрөг олгосон зөрчилд Засгийн газрын 2019 оны 5 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн албан хаагчид мөнгөн урамшуулал олгох журам"-ын 1.2.2 дахь заалтад "Төсвийн шууд захирагч нь байгууллагын төрийн албан хаагчийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ, улирлын ажлын үр дүнг үндэслэн холбогдох гүйцэтгэлийн үнэлгээний журамд тодорхойлсон мөнгөн урамшуулал авах нөхцөлийг

хангасан төрийн албан хаагчид мөнгөн урамшуулал олгоно” гэж заасныг мөрдөж ажиллах зөвлөмж өгсөн.

Наранбулаг сумын Засаг даргын тамгын газар:

1. Наранбулаг сумын Засаг даргын тамгын газар нь Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2.9 сая төгрөгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авсан зөрчилд таслан зогсоож, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага өгсөн.
2. Наранбулаг сумын Засаг даргын тамгын газар нь шилэн дансны цахим хуудаст 45.0 сая төгрөгийн 14 мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан, 256.7 сая төгрөгийн 14 мэдээллийг байршуулаагүй зөрчилд таслан зогсоож, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага өгсөн.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, Төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан Төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны Төсвийн төсөлд санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 1,059.4 сая, урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих 221.3 сая, ОНХС-ийн шилжүүлгээр 272.0 сая, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 35.1 сая, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 21.0 сая төгрөгийг санхүүжүүлэхээр тооцон төлөвлөж, дээд шатны Төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Наранбулаг сумын 2022 оны төсвийг сумын ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 06/06 дугаар тогтоолоор 1,598.1 сая төгрөгөөр баталж 2022 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдрийн 9/02 дугаар тогтоолоор тодотгол хийж анх баталсан дүнгээс 10.7 сая төгрөгөөр нэмж 1,608.8 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 1,608.8 сая төгрөгийн төсөв баталснаас орон нутгийн төсвөөс 1,059.4 сая, урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих 221.3 сая, ОНХС-ийн шилжүүлгээр 272.0 сая, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 35.1 сая, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 21.0 сая төгрөгийг санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 1,023.8 сая, ОНХС-ийн шилжүүлгээр 252.0 сая, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 80.5 сая, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 13.8 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, урсгал үйл ажиллагаанд 1,409.2 сая төгрөгийг зарцуулж, 16.9 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,693.1 сая төгрөг буюу 86 хувьтай байгаа нь зардлыг 16.9 сая төгрөгөөр хэмнэж, гүйцэтгэлээр орон нутгийн Төсвийн орлого 9.7 сая төгрөгөөр давж биелж, 331.4 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй гарснаас шалтгаалжээ.

Наранбулаг сумын ИТХ-ын 2022 оны тодотгосон төсөв батлах тухай 2022 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдрийн 9/02 дугаар тогтоолд зааснаар Наранбулаг сумын Засаг дарга тайлант онд 265.9 сая төгрөгийн татварын орлого орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 275.6 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж,

төлөвлөгөөг 103.7 хувиар биелүүлсэн байна. Орлогын төлөвлөгөө давж биелэхэд үйл ажиллагааны орлого, цалин түүнтэй адилтгах орлого, газрын төлбөрийн орлогын татвар давж биелснээс шалтгаалжээ.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь Төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж 68.8 сая, Дээд шатны Төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны Төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө 10.5 сая, Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 5.5 сая, нийт 84.8 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж 13.7 сая төгрөгийг зарцуулж 71.1 сая төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт Төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тайлант хугацаанд төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлээгүй байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, Төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Б.Авирмэд гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер М.Бат-Амгалан, дарга, тэргүүлэх аудитор М.Батсуурь нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 03 дугаар сарын 03-ны өдрийн 33 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 0.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлыг нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлаар тооцож 5.7 сая төгрөгөөр тогтоосныг гүйцэтгэлийн үе шатанд өөрчлөхгүйгээр нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 1,140.9 сая төгрөгийн 0.5 хувь буюу 5.7 сая төгрөгөөс 80 хувиар тооцож 4.6 сая төгрөгөөр тогтоолоо. Материаллаг байдлыг шинж чанарын хувьд авч үзээгүй болно.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн тухайн хуульд хамаарах зүйл заалтын хүрээнд горим сорил хэрэгжүүлсэн. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд оруулбал зохих 157 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 127, хугацаа хоцроож 16 мэдээллийг шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулсан ба 482.4 сая төгрөгийн хөрөнгө зарцуулах 26 шийдвэрийг байршуулаагүй, хугацаа болоогүй хүлээгдэж байгаа 2 мэдээлэл байна.

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь шилэн дансны цахим хуудаст 16 мэдээллийг хугацаа хоцроосон, 482.4 сая төгрөгийн хөрөнгө зарцуулах 26 шийдвэрийг байршуулаагүй зөрчилд зөвлөмж өглөө.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийгээгүй болно.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөвлөмж өгөгдөөгүй байна.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал байхгүй байна.

4.7 Харьяа байгууллагуудын аудитын дүнгийн талаар

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 Төсвийн байгууллага, 2 тусгай сан, нийт 8 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 6 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 2 санг түүвэрт хамруулсан.

Аудитад хамрагдсан Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн харьяа 6 байгууллагаас 5 санхүүгийн тайланд “Өөрчлөлтгүй”, 1 байгууллагад “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт өгсөн байна.

Харьяа байгууллагуудад хийсэн аудитаар нийт 313.6 сая төгрөгийн 4 зөрчил илрүүлж 2 албан шаардлага, 2 зөвлөмж өгсөн.

Харьяа байгууллагуудын аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	ИТХ	1	7.7							1	7.7
		1	1.3							1	1.3
2	ЗДТГ	1	2.9					1	2.9		
		1	301.7					1	301.7		
Дүн		4	313.6					2	304.6	2	9.0

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 482.4 сая төгрөгийн 1 зөрчил илэрсэнд зөвлөмж өглөө.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Наранбулаг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь шилэн дансны цахим хуудаст 16 мэдээллийг хугацаа хоцроосон, 482.4 сая төгрөгийн хөрөнгө зарцуулах 26 шийдвэрийг байршуулаагүй байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж:

Цаашид Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журмыг хэрэгжүүлэн ажиллах.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Дүн												

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
	Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
			Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Дүн												

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс						
	Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		
			Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил									
Наранбулаг сумын ТТЗ	1	482.4						1	482.4
Дүн	1	482.4						1	482.4
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил									
Дүн									
Нийт дүн	1	482.4						1	482.4

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилнуудад талархал илэрхийлье.

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ

ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР /М.БАТСУУРЬ/

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

/М.БАТ-АМГАЛАН/

БЭЛТГЭСЭН:

АХЛАХ АУДИТОР

/Б.АВИРМЭД/

2023 оны 03 сарын 23-ны өдөр